

BACHELOROPPGAVE

Det nye sett med egne øyne

av

Kandidatnummer: 314

Andreas Lien

Barnehagelærerutdanning

BLU-1006

Januar, 2017

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven (Skriv inn tittel) i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

Kandidatnummer: 314

Andreas Lien

JA NEI

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning.....	3
1.1	Avgrensing og begrepsavklaring.....	3
2.0	Presentasjon av teori.....	4
2.1	Kulturforskjeller.....	5
2.2	Sosialisering i barnehagen.....	7
2.3	Tilknytning.....	8
3.0	Metode.....	9
3.1	Valg av metode.....	10
3.2	Valg av informanter.....	10
3.3	Intervjuet.....	11
3.4	Analyse, og bearbeidelse av data.....	12
3.5	Feilkilder og kildekritikk.....	12
3.6	Etiske hensyn.....	12
4.0	Presentasjon av empiri.....	13
4.1	Om barnehagen.....	13
4.2	Personer i språkpraksis.....	15
4.3	Barnehagen sitt møte med minoritetsspråklige barn.....	16
5.0	Drøfting.....	17
5.1	Kulturforskjeller, sosialisering og bruk av kompetanse i barnehagen.....	17
5.2	Bruk av personer i språkpraksis i møte med minoritetsspråklige barn.....	20
5.3	Avsluttende drøfting.....	22
6.0	Avslutning.....	23
	Litteraturliste.....	25
7.0	Vedlegg.....	26
7.1	Vedlegg 1.....	26
7.2	Vedlegg 2.....	27
7.3	Vedlegg 3.....	28

1.0 Innledning

Når et nytt barn med en fremmed kultur og bakgrunn begynner i en barnehage, bestående av personell med lite eller ingen erfaringer med andre kulturer, kan dette by på utfordring for det nye barnet. Ikke bare fordi barnehagen er ganske fremmed for barnet og barnet ikke kan norsk, men også fordi de ansatte føler seg utrygge i møte med dette barnet. Med tanke på at en som ansatt i barnehagen ikke alltid vet hvilken bakgrunn et innvandrerbarn har, om barnet har opplevd krig og uro på nært hold, eller om barnet har kommet av andre grunner, så trenger barnet trygge voksne. Per 1. januar 2016 var 16,3% av den norske befolkningen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (Statistisk Sentralbyrå, 2016). Disse tallene gjelder ikke asylsøkere som venter på oppholdstillatelse. Selv om barn av asylsøkere ikke har rett på barnehageplass, har de rett på, fra de er to og til grunnskolealder, å ha et tilrettelagt tilbud på minimum 3 timer per dag. Tilbudet kan gis ved kjøp av barnehageplass (Utdanningsdirektoratet, 2016). Uansett så vil det si at det er mange barn med minoritetsbakgrunn i barnehagen i Norge, og at de stedene som ikke er vant til å ha barn med minoritetsbakgrunn bør ha et fokus på det, for plutselig en dag, er det en slik barnehage som må ta vare på et barn med minoritetsbakgrunn. Dermed vil det å ha kompetanse om flere kulturer, hvordan man kan legge til rette for en hel barnegruppe med forskjellige kulturer og samtidig gi et godt og trygt tilbud til hvert enkelt barn, være relevant.

I min tid som barnehageansatt har jeg opplevd situasjoner der kolleger og meg har feilet ved slike møter med nye barn, fra en annen kultur. Da er det spesielt de første ukene som ikke har gått så bra. Og på grunn av dette så vil det være lurt å se på hvordan man kan utnytte de forskjellige mulighetene barnehagene har, som kan hjelpe til å fremme en slik kompetanse. I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på om personer i språkpraksis kan gjøre denne overgangen for barnet mykere enn den i utgangspunktet kan være. Jeg vil se på hvordan kompetanse om ulike kulturer kan, gjennom sosialiseringprosessen i barnehagen, bidra til at barnehagen vil sørge for et godt førstemøte med et nytt barn som er ny i Norge, ved hjelp av en person i språkpraksis. Problemstillingen min lyder som følgende: «Hvordan kan personer i språkpraksis være en ressurs for barnehagen?».

1.1 Avgrensing og begrepsavklaring

I min problemstilling har jeg brukt begrepet person i språkpraksis. Da jeg først startet på oppgaven ble begrepet språkpraktikant brukt, men jo lengre jeg kom inn i arbeidet med oppgaven, så ble det funnet ut at det var et begrep som ikke fantes, fordi noen som er i språkpraksis, er ikke praktikant i barnehagen. Dette ble også forsterket da jeg begynte med intervjuer for å lete etter empiriske funn. Begreper som praksiselev dukket da opp. I oppgaven vil praksiselev også bli brukt. Uansett er språkpraksis noe som skal hjelpe innvandrere til å bli integrert i Norge: «Språkpraksis er en del av

integreringsarbeidet for flyktninger på introduksjonsavtale, og er et tilbud for å lære norsk i en arbeidssituasjon og lære om arbeidslivet.» (Orkdal Kommune, 2015). Innvandrerne blir sendt fra kommunen og NAV, ofte gjennom en voksenopplæring, der de deltar på kurser for å bli integrerte i Norge.

I oppgaven vil jeg svare på problemstillingen ved hjelp av relevant teori. I teorien bruker jeg en sosialantropologisk tilnærming, fordi sosialantropologien handler om sammenligning av kulturer og samfunn. Deretter dra man ut begreper og definisjoner ut ifra disse erfaringene, og det er disse begrepene jeg har valgt å bruke. I teorien har jeg og valgt å ta med sosialisering og tilknytning. I utgangspunktet ville jeg i oppgaven se på språk og kommunikasjon som en del av besvarelsen. Med tanke på språkets betydning for det å bli integrert i et samfunn, slik som Unni Wikan (1995) påpeker: «For språk er kunnskap, og inngangsporten i samfunnet» (1995, s. 148), men også for å se på hvordan barnehagene kan bli flinke til å kommunisere med barn og voksne som ikke kan norsk. Dette vil ikke bli sett på fordi da ville oppgavens omfang blitt betraktelig større.

Da jeg skulle finne informasjon om problemstillingen min, kunne jeg ha valgt å sett på personer i språkpraksis sin hverdag, der jeg fikk sett på deres rolle i barnehagen, deres samspill med barna og mye mer. På grunn av oppgavens omfang har jeg bare valgt å se på hvordan barnehagen bruker personer i språkpraksis som ressurs, hvordan de kan påvirke hele barnehagen, samtidig som jeg har valgt å se på barnehagens holdninger og verdier. Jeg har bevisst intervjuet styrere fordi styrere sitter med det overordnet ansvaret i barnehagen.

Det kan også nevnes at jeg ikke har låst oppgaven til noen faste aldersgrupper, men vil prøve å se det generelle mønsteret i barnehagene. I oppgaven har jeg heller ikke valgt å diskutere hvorvidt barnehagen bør være en plass som skal ta imot personer i praksis, og hvilke signaler dette sender ut til samfunnet.

Videre i oppgaven har jeg valgt å bruke begreper som «det flerkulturelle». Mer om betydningen av begrepet kultur kommer nedenfor, men jeg har valgt å bruke dette begrepet fordi det vil si at medlemmer av et og samme samfunn har forskjellige ideer, kunnskaper, osv. (Eriksen & Sørheim, 2009, s. 41). I oppgaven vil det i all hovedsak bli brukt med tanke på at samfunnet vårt består av innvandrere: «En innvandrer er en person med utenlandsk bakgrunn» (Eriksen, Flerkulturell forståelse, 2001, s. 188).

2.0 Presentasjon av teori

For å svare på hvordan personer i språkpraksis kan benyttes som ressurs i barnehagen må teori om hva kulturforskjeller forklarer. Fordi en som er i språkpraksis er i språkpraksis for å lære seg norsk, vil

dette betyr at personen ikke er fra Norge. Og uansett om praksiseleven er fra Nord-Europa eller Sørøst-Asia, så vil det være forskjeller på kultur. I møte med barn med minoritetsbakgrunner vil det også dukke opp forskjellige kulturer. Dette er temaer som en med fordel kan nevne, fordi dette går på kompetanseheving og utvikling hos en eventuell personalgruppe og barnegruppe. Deretter er temaer knyttet til barn som er minoritetsspråklige presentert, nemlig sosialisering og tilknytning. Det er gjennom sosialisering og tilknytning man erfarer relasjoner, som ifølge John Bowlby (1984), vil dette påvirke oss gjennom hele livet hele livet: «On the way in which an individual's attachment behavior becomes organized within his personality turns the pattern of affectional bonds he makes during life»¹ (Bowlby, 1984, 1989a i Abrahamsen, 2015, s. 44) Dette er i grunn oppgavens kjerne, at alle barn skal få de beste møtene og de beste opplevelsene i sin tid i barnehagen.

Teorien vil være basert på hva som står i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2011), som er det styringsdokumentet de barnehagene i Norge skal ha som utgangspunkt i sitt arbeid. Der står det blant annet at barnehagen skal støtte barns utvikling ut fra deres egne forutsetninger. Videre står det at barnehagen skal gi et individuelt tilpasset og likeverdig tilbud, bidra til en meningsfull oppvekst uansett funksjonsnivå, bosted, sosial, kulturell og etnisk bakgrunn (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 21). Med det så må barnehagene legge til rette for at det barnet har det bra, tross kulturforskjeller. Da gjelder det for barnehagen å utnytte de ressursene de kan skaffe seg, eller har fra før av. I Temahefte om språklig og kulturelt mangfold (Kunnskapsdepartementet, 2006), står det: «For at barnehagen skal kunne ivareta språklig og kulturelt mangfold blant barn og voksne er det viktig å se på hva slags kompetanse som finnes i personalgruppen» (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 13). Det er ikke alle barnehager som verken har faste ansatte eller personer i språkpraksis med flerkulturell bakgrunn. Om man har det, så har dem en kompetanse som kan brukes utover det barnehagen er vant med å bruke. Og i barnehagene jobber det voksne som er rollemodeller for barna. Det vil si at deres holdninger og handlinger til språklig og kulturelt mangfold vil være svært viktig for barnas utvikling av sosial kompetanse (Kunnskapsdepartementet, 2006, i Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 13).

2.1 Kulturforskjeller

En innvandrersom er ny i Norge må lære seg mye. Nye ferdigheter, oppfatningene og nye væremåter må tilegnes for å tilpasse seg en ny kultur og et nytt samfunn. Det er disse emnene som er kultur, og som gjør at en kultur skiller seg fra andre kulturer (Eriksen, 2007, s. 24). På en enkel måte kan en utdype kultur slik. Kultur er også et omskiftelig meningsfellesskap som gang på gang etableres og

¹ «Den måten en persons tilknytningsatferd blir organisert på i personligheten påvirker mønsteret på de emosjonelle båndene som personen knytter senere i livet» (Abrahamsen, 2015, s. 44)

forandres når mennesker gjør noe sammen (Eriksen, 2007, s. 25). Å tilpasse seg norsk kultur er en ting, men når man har barn som begynner i en barnehage, må både foreldre og barn tilpasse seg den kulturen som er i barnehagen. Samfunn for øvrig, er et system av roller, plikter og relasjoner mellom mennesker som er omfattende nok til at de fleste av innbyggerne får tilfredsstilt de fleste av sine behov der (Eriksen & Sørheim, 2009). Kultur er altså det lærte, kognitive og symbolske aspektet ved tilværelsen, og samfunn er det den regelmessige sosiale organiseringen av den menneskelige tilværelsen (Eriksen, 2007, s. 25). Innvandrerne blir kastet rett ut i det norske samfunnet, og må tilpasse seg fort. For at innvandrere skal klare å tilpasse seg i det norske samfunn, må de klare å integrere seg i Norge. Ifølge Eriksen (2001) kan integrering defineres slik:

Integrering defineres som en samfunnsmessig prosess der både etnisk majoritet og minoritet på egne premisser skal kunne delta som fullverdige medlemmer, eksempel gjennom utdanningssystemet og på arbeidsmarkedet. Det innebærer en samfunnsmessig likestilling for innvandrere i forhold til den øvrige befolkningen, der innvandrere skal ha de samme rettigheter, plikter og muligheter som andre borgere. (Eriksen, 2001, s. 197)

At integrering er vanskelig å definere, siden det fungerer mer som en subjektiv oppfatning, er en oppfatning som man ikke kan si seg uenig med. Gjennom kulturens emner, væremåter eller tankemønstre, vil være det som gjør det mulig å kommunisere med hverandre (Eriksen, 1993, i Spernes & Hatlem, 2014, s. 110). Kommunikasjon handler om å formidle, men også å dele i fellesskap (Oxford Latin Dictionary, i Dahl, 2004, s. 35). I en startfase i barnehagen vil det å skaffe seg en slags kommunikasjon, og relasjon, mellom voksen til barn, og barn til barn, være særdeles viktig for barn som er nye og er minoritetspråklige. Dette gjelder også kommunikasjon mellom minoritetspråklige foreldre og voksne i barnehagen, men der kan tolk bli brukt som et hjelpemiddel. Da må barnehagen være klar over at gjennom vår oppvekst, oppdragelse og opplæring i det norske samfunnet har fått en del forutsetninger og tolkningsnøkler som vi tar for gitt, og disse bruker vi daglig for å forstå og gjøre oss forstått i våre omgivelser, og ofte så tenker vi ikke over disse (Dahl, 2004, s. 15). At norske barnehager skal tilpasse seg de nye kulturene i barnehagen, står i styringsdokumentene til barnehagene, men det vil ikke bety at man skal forandre oss slik at vi endrer hele kulturmønsteret vårt. Det å ha fokus på ulikhetene som finnes er en tanke, at det vil være lurt at barnehagens mål er å være hverdagsbruker hvor ulikhet er det normale og synliggjøres i barnehagen (Spernes & Hatlem, 2014, s. 223). Dette kan gjøres ved å vise flagg som er representert være en god begynnelse, fordi flagg er et symbol som forteller om tilknytning og bakgrunn (Spernes & Hatlem, 2014, s. 224). For å bli bedre må barnehagen møte barn på en god måte, og barnehagene må øyne muligheter for utvikling, slik at de har nok kompetanse for å bli bedre på det flerkulturelle område:

Kompetanse handler om å være i stand til å ha den nødvendige kunnskapen og nødvendige ferdighetene, evnene og holdningene, å mestre aktuelle oppgaver i barnehagen og nå definerte mål både på individ- og organisasjonsnivå. Kompetanseoppbygging handler altså om å utnytte, styrke og fornye de kunnskapene, ferdighetene, holdningene og erfaringene som finnes hos den enkelte i barnehagen og i barnehagen som helhet (Gotvassli, 2004; Sollien, 2010; Willbergh et al., 2012, i Gotvassli, 2015, s. 127)

2.2 Sosialisering i barnehagen

I barnehagen skal barnet gjøres klar til videreutvikling i grunnskolen. Til da har barnet lært litt seg selv å kjenne. Selvet, alt som en person kan kalle sitt, og det som er i tankene våre når vi bruker ord som jeg og meg (Askland & Sataøen, 2013, s. 105), er noe som alle barn som går ut av barnehagen bør ha innsikt i. For å utdype begrepet selvet, handler om våre personlige tanker og formål, altså å ha bevisst oppfatning (selvbevissthet), forestillinger (selvbilde), kunnskap (selvkunnskap), kontroll (selvkontroll) og vurdering (selvfølelse). Dette er det som er gjenstand for oppfatning, erkjennelse, kontroll og vurdering, og på den måten kan kalles selvet (Egidius, 2000, i Askland & Sataøen, 2013, s. 105). Selvet vil være relevant i et barns utvikling. Og målet for utviklingen vil være å tilegne seg kompetanse for å kunne ta del i den kulturelle og sosiale sammenhengen barnet er en del av. Alle individer har en medfødt evne å utvikle kompetansen sin på blant annet sosial kompetanse, kommunikativ kompetanse og emosjonell kompetanse, for at utviklingen skal bli god (Askland & Sataøen, 2013, s. 106) Som tidligere nevnt er tilknytning for barn, og det er nettopp gjennom tilknytningsprosessen barn, eller individer generelt, tilegner seg den kunnskapen. Da må blant annet pedagogen som jobber i barnehagen se etter de forskjellige kompetansene som gjør at barnet handler slik det gjør (Askland & Sataøen, 2013). Gjennom sosialisering så er målet at barnet skal skape en identitet, og det kan man gjennom Höem (1978) definisjon på sosialisering:

Den prosessen individet eller grupper av individ går gjennom fram mot den bevisste opplevelsen av seg selv i de ulike sosiale sammenhengene det måtte oppleve. I denne prosessen blir verdier og normer overført, ferdigheter blir utviklet og det blir etablert en erkjennelse av egen verdi. (Hoëm, 1978, i Askland & Sataøen, 2013, s. 106)

Utifra denne kan man se viktigheten med å møte et nytt barn fra en kultur som er ulik den norske. Spesielt når barnet er omkring 3-års alderen og utover vil det å skape sin egen historie. Dette skyldes mye at det på den tiden, så begynner barnet å skape sitt eget språk. Ifølge Daniel Stern (2003), så vil språket gjøre barnet stand til å konstruere sine egne historier. Stern kaller dette fornemmelsen av et narrativt selv. Barnet kan blant annet fortelle sine egen selvbiografi, og gjøre seg selv om til en annen, og i identitetsskapingprosessen blir dette viktig. Barnet er da stand til å bekrefte sin egen

opplevelse, samtidig gjøre det ofte nok til å reflektere rundt og forandre det synet det har på seg selv (Stern, 2003, i Askland & Sataøen, 2013, s. 126). Uavhengig om barnet er etisk norsk eller ikke, så vil barn trenge gode voksenmodeller, eller rollemodeller, for å ha en god utvikling, skape sin identitet og bli trygg med den. Er barnet fra en annen kultur, vil det være usikker i utgangspunktet da alt virker rart og nytt, samtidig at kommunikasjonen ikke vil være så lett i starten. Og med usikre barn og voksne tilstede, kan det i tillegg bli enda verre. Og når individer blir usikre vil det bli skapt avstand, noe som kan hindre sosialisering. Da vil barnets fortellinger konstruere en versjon av seg selv, basert på dette. Jerome Bruner(1997) sier hvorfor det er viktig å gi barnet en opplevelse: «Det er gjennom fortellingene vi konstruerer en versjon av oss selv i verden, og det er gjennom fortellingene at kulturen gir modeller for identitet og handling til medlemmene sine» (Bruner, 1997, i Askland & Sataøen, 2013, s. 127). Selv om disse fortellingene om seg selv starter omtrent i 3 års alderen, vil inntrykk og erfaringer dannes i tidligere alder. Stern (2003) påpeker at fornemmelsen av et intersubjektivt selv, blir dannet når barnet er mellom 7 og 15 måneder. Det handler om opplevelsen av indre subjektive opplevelser, som kan deles med andre. Dette kan være intensjoner, fokuset på oppmerksomhet og følelsetilstander. Og videre er det dette som utgjør det subjektive selvet. Å oppleve at andre, atskilt fra en selv, kan være i en mental tilstand som ligner den en er i selv. (Stern, 2003, i Askland & Sataøen, 2013, s. 121). Dette kan være relevant med tanke på det å føle tilknytning til andre. Det å ha kjennskap om et felles tema, enten det er lært eller om det faktisk finnes, kan ifølge Bruner (1997) være svært viktig for oppleve at en selv er verdt noe:

Å gi barnet – eller eleven – en følelse av at en deler det samme fokuset for oppmerksomhet, at en har følelser som ligner hverandre, og at en har intensjoner som en kan sammenligne, er svært viktig for at barn skal få en opplevelse av å være verdt noe. (Bruner, 1997, i Askland & Sataøen, 2013, s.

122)

2.3 Tilknytning

Tilknytning er en prosess som handler om måten man er i, og hvordan man vil ta, kontakt med andre. Når et barn vokser opp, er barnet avhengig av å ha trygge voksne rundt seg. Med trygge voksne menes det med at det er voksenpersoner som er tilstede for barnet, som barna kjenner, som barnet vet kjenner dem, og ikke minst at det er voksne som barnet kan forutse noe av handlingene som den voksenpersonen gjør. En trygg oppvekst betyr at det finnes trygge voksne rundt barnet, som kan gjøre at barnet kan skape gode relasjoner. Blant annet i nærvær av ansvarlige og tilgjengelige voksne bære i seg en stor grad av forebygging mot senere helse- og utviklingsproblemer (Abrahamsen, 2015, s. 25). Dette skyldes i stor grad at den tilknytningen som skjer mellom barnet og omsorgspersonen kan fungere som en beskyttelse for barnets psykiske helse. En dårlig tilknytning mellom dette forholdet vil være en risikofaktor for den psykiske helsen til barnet. Mennesker har et stort behov for

å ha trygge tilknytninger i livet sitt, og blir dette behovet avvist, eller om tilknytningsforholdet oppleves upredikerbart og utrygt, vil dette gå utover den psykiske helsen (Abrahamsen, 2015, s. 45). Tilknytning er veldig viktig når barn er små, men er også viktig når barn er eldre, og gjennom livet, ifølge Bowlby (1984):

Intimate attachment to other human beings are the hub around which a person's life revolves, not only when he is an infant or a toddler or a school child but throughout his adolescence and his years of maturity as well, and on into old age.² (Bowlby, 1986, i Abrahamsen 2015, s. 43)(Fotnote med norsk oversettelse)

Opptil tilknytningsprosessen begynner før barnet begynner i barnehagen, men dette skal vedvare i barnehagen. I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2011) står det blant annet at barnehagen skal ivareta hvert enkeltbarn, og at barnehagen skal være et oppvekstmiljø som både gir utfordringer som er tilpasset barnets alder og funksjonsnivå og trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger (2011, s. 8).

3.0 Metode

For å samle inn informasjon til å svare på problemstillingen, måtte en metode velges og redegjøres. Sosiolog Vilhelm Aubert (1985) formulerer metode slik: «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap» (Aubert, 1985, i Dalland, 2012, s. 111). For å hente inn data, som er den informasjonen som blir samlet inn og som trengs for å svare på problemstillingen (Dalland, 2012, s. 112), finnes det mange ulike metoder som kan brukes. De viktigste metodene som blir brukt er kvantitativ metode og kvalitativ metode. Når det gjelder kvantitativ metode, sier Olav Dalland (2012) at den gir data i form av målbare enheter (Dalland, 2012, s. 112). Kvantitativ metode brukes blant annet når man vil skaffe data i bredden, altså å innhente lite data fra mange undersøkelsesenheter. Når det skal se på gjennomsnittet i befolkning, eller prosentandeler, er kvantitativ metode riktig måte å samle inn data på. Kvalitativ metode derimot går mer i dybden, og innhenter mye data fra få undersøkelsesenheter, og denne metoden er bra når man skal samle inn data, som for eksempel mening og opplevelser, som ikke kan tallfestes (Dalland, 2012, s. 113). Jeg vil nedenfor redegjøre for valg av metode og informanter. Videre vil jeg redegjøre for hvordan jeg har jobbet med å innhente data, og hvordan dataen har blitt analysert.

² «Nær tilknytning til andre mennesker er et omdreiningspunkt i menneskets liv, ikke bare sped- og småbarn eller skolebarn, men gjennom hele ungdomsalderen, i moden alder og inn i alderdommen» (Abrahamsen, 2015)

3.1 Valg av metode

For å svare best mulig på problemstillingen, som handler om å se hvordan barnehagen benytter seg av personer i språkpraksis, ønsket jeg å samle inn data fra barnehager som har en slik erfaring. Om jeg hadde vært interessert i å finne ut av for eksempel foreldres syn på bruk av personer i språkpraksis i et område, så burde jeg nok valgt en kvantitativ undersøkelse, med spørreskjema som redskap. Da måtte jeg ha gått i bredden, og prøvd å få fram det som er felles og representativt (Dalland, 2012, s. 113). Jeg ville derimot samle inn data som kan fortelle meg hvordan praksiselevne kan brukes som ressurs. Og da måtte jeg bli kjent med barnehager som tar imot praksiselever. Å gå i dybden i disse barnehagene, og få fram det som er spesielt, og eventuelt avvikende (Dalland, 2012, s. 113). Ut ifra dette vil observasjoner og intervjuer være nyttige verktøy for min metode. Ustrukturerte observasjoner (Dalland, 2012, s. 113), der jeg kunne ha tilpasset observasjonene i forhold til innsamling av data og andre forhold i barnehagen, ville ha gitt meg mye innsamlet data som jeg kunne ha brukt. Men på grunn av oppgavens omfang, og at jeg ønsket å konkretisere temaet, valgte jeg kun å fokusere på intervjuer. Da fikk jeg data fra informanter som kunne redegjør for barnehagens erfaringer og holdninger. Data jeg fikk inn viste fleksibilitet, og uten faste svaralternativer (Dalland, 2012, s. 113). Derfor er kvalitativ metode valgt som metode. Jeg ønsket og å se en helhet og sammenheng (Dalland, 2012, s. 113), som er et av trekkene i en kvalitativ forskning, for å se på effekten av bruken av personer i språkpraksis.

3.2 Valg av informanter

Jeg har ovenfor nevnt at jeg ville se på barnehager som benytter seg av, eller tar imot, personer i språkpraksis. Da mine opplevelser og erfaringer knyttet seg til mindre steder, kunne det tenkes at det å høre med barnehager på mindre steder som benyttet seg av praksiselever, og hvordan dem jobbet. Men dette er irrelevant fordi jeg ville se på barnehager som mener at det fungerer helt fint å ta imot personer i språkpraksis, uavhengig hvor barnehagene befinner seg. Mye tid ble brukt for å finne hvilke barnehager som benyttet seg av dette. Derfor ble et infoskriv laget klart tidlig i prosessen, som ble sendt ut til mange barnehager, i byer og mindre plasser. Senere, da problemstillingen måtte endres noe, som nevnt tidligere, ble det sendt ut et nytt (vedlegg 1) til samme barnehager. Da jeg fikk respons, valgte jeg tre barnehager som jeg ønsket å intervjuer. I oppgaven er det blitt valgt å kalle dem Barnehage 1, Barnehage 2 og Barnehage 3, for å bevare deres anonymitet. Barnehage 1 og Barnehage 2 er kommunale barnehager. Mens Barnehage 3 er en privat barnehage. Den er også en flerkulturell barnehage, og en mottaksbarnehage. Noe som betyr at barnehagen tar imot barn av nyankomne flyktninger. I utgangspunktet var det tenkt å intervjuer både styrere og personer i språkpraksis i disse barnehagene, men senere ble dette endret, noe som jeg vil redegjør nedenfor.

3.3 Intervjuet

Tidlig i prosessen ble det satt opp en del spørsmål. Dette fordi jeg ville ha en oversikt hva jeg ville spør om under et intervju, og hvordan jeg kunne jobbe videre med å se på bruken av personer i språkpraksis. Jeg lagde til slutt en pilotstudie (se vedlegg 2), som ble sendt til en styrer, og til en som kom til Norge som minoritetsspråklig til landet, og som jobber i barnehage. Pilotstudie ble et prøveintervju (Larsen, 2012, s. 87), der jeg kunne se om det skulle endres noe ved problemstillingen, tema eller spørsmålene, samtidig som en får en erfaring av egen rolle under et intervju. Styreren, som ikke hadde noe erfaring med personer i språkpraksis, kom med en del tilbakemeldinger om hvordan barnehagen jobbet om temaet. Det ble og snakket om formuleringen av enkelte spørsmål. Samtalen gikk bra, og jeg fikk noen nye øyner på tematikken. Det andre pilotstudie som ble gjort, på en barnehageansatt som kom til Norge som minoritetsspråklig, ble tatt over e-post. Fikk god og lang tilbakemelding på spørsmålene, men kommunikasjonen skjedde skriftlig, noe som begrenser innholdet (Jacobsen, 2015, s. 96). Så helheten av tilbakemeldinger jeg ønsket fra pilotstudie, fikk jeg ikke. Ut ifra disse besvarelsene og dataen jeg fikk hentet inn, så ble det bestemt at jeg ikke tar med personer i språkpraksis, fordi oppgaven blir da for omfattende. I tillegg til at e-post ikke blir et verktøy som blir brukt videre i oppgaven.

Da jeg var interessert i å finne ut hvordan barnehagene benytter seg av personer i språkpraksis, ville jeg ha et kvalitativt intervju som både skulle være strukturert, og skulle være litt åpent. Men ville ikke at intervjuet skulle være så strukturert at det ble preget av spørsmål som krevde faste svaralternativer. Samtidig som ikke skulle være så åpent at samtalen ikke hadde noen plan (Jacobsen, 2015, s. 91). Derfor ble det sendt en intervjuguide med alle spørsmålene (se vedlegg 3), til alle styreren i de barnehagene som skulle intervjues. Slik at alle var klar over hvilke temaer vi skulle innom (Jacobsen, 2015, s. 91). Ønsket en viss struktur på intervjuet, ved at selve intervjuet er delt inn i tre kategorier.

Den første kategorien handler om barnehagen. Data om hva slags minoriteter som er representert i barnehagen, og hvordan barnehagene jobber med det flerkulturelle. Den andre kategorien handler om språkpraksis, og om hvordan barnehagene bruker språkpraksis som ressurs. Den tredje kategorien handler om hvordan barnehagen tilpasser seg når et minoritetsspråklig barn begynner der, samt for å se på hvordan en person i språkpraksis blir brukt mot en slik situasjon. Under alle intervjuene ble lydopptaker brukt, noe som ble informert om på det første skrevet (se vedlegg 1) som ble sendt ut. Båndopptaker ble brukt fordi da kunne det fokuseres mer på samtalekontakten, istedenfor å bruke mye tid på notatskriving (Jacobsen, 2015, s. 93).

3.4 Analyse, og bearbeidelse av data

Etter intervjuene ble fullført, ble disse transkribert. Det vil si at intervjuet ble skrevet ord for ord, og det ga en mulighet for å gjenoppleve intervjuet (Dalland, 2012, s. 179). Disse notatene ga meg mulighet til å vurdere godt det som var blitt sagt. Da dette hadde blitt gjort, og alle tre intervjuene hadde blitt transkribert, kunne jeg enklere se hvordan jeg kunne tolke besvarelsene. Ut fra disse valgte jeg å holde på den tematiseringen som hadde blitt valgt i intervjuguiden, da ikke flere temaer ble berørt (Dalland, 2012, s. 180). Alle temaene ble berørt, men kan nevnes at spørsmål 7 i intervjuguiden (se vedlegg 3) ikke ble særlig berørt under intervjuene. Men dette skyldes i stor grad at dette kom frem ved tidligere besvarelser.

3.5 Feilkilder og kildekritikk

For å svare på problemstillingen min, som handlet om å bruke personer i språkpraksis som ressurs, hadde jeg valgt ut tre informanter som skulle intervjues. Alle var styrere, dette ble gjort for at jeg ville ha informasjon fra de som hadde det overordnet ansvaret, og fordi jeg ville sikre validitet i oppgaven. Men gode kilder i seg selv er ikke relevante nok, det er hva slags data som blir hentet fra kildene (Dalland, 2012, s. 120). I ettertid har jeg kommet på at jeg ikke undersøkt alle sin bakgrunn, om alle blant annet er utdannet barnehagelærere, eller tilsvarende. Dette kan være med på å påvirke besvarelsene, og dermed validiteten til oppgaven. Men på en annen side ble det spurt om «hvordan barnehagen jobber», ikke «hvordan du jobber». Jeg vil også trekke fram min uerfarenhet når det gjelder det å samle inn data ved hjelp av intervju. Det kan tenkes at jeg har vært noe uklar i kommunikasjonsprosessen, blant annet så spør man seg selv under intervjuene: «Er spørsmålene riktig oppfattet?» (Dalland, 2012, s. 120) Og hvis jeg ikke da har klart å utbedre min mistanke under intervjuene, vil dette føre til redusert pålitelighet (Dalland, 2012, s. 12).

Det må også tas i betraktning at det kan ha oppstått feilkilder i intervjuene, som for eksempel vil si at informantene har sagt det de tror jeg vil høre, eller ha løyet om informasjonen som er blitt gitt til meg. Hadde jeg da drevet med observasjon som metode, hadde jeg hatt mulighet til å se med egne øyne hvordan mennesker handler og samhandler, og hvordan de forholder seg til sitt fysiske miljø (Dalland, 2012, s. 186). I og med at jeg bare har valgt intervju som metode, går jeg glipp av dette. I tillegg kan det nevnes at jeg bare hadde tre informanter er noe lite, for å sikre god validitet.

3.6 Ethiske hensyn

Alle informantene ble på forhånd informert om at det skulle brukes lydopptak under intervjuet (se vedlegg 1). Disse lydopptakene slettes etter at oppgaven er ferdig skrevet. Uansett når datamaterialet er skrevet vil dette være anonymt. Da er det ikke lenger mulig å knytte enkeltpersoner, eller barnehage, til opplysningene (Dalland, 2012, s. 103). I de besvarelsene som

gjelder barn, har jeg valgt å ikke nevne nasjonalitet, dette for å beskytte barna i barnehagen, og for å sørge for at barnehagen på den måten ikke skal bli gjenkjent.

4.0 Presentasjon av empiri

Det som vi skal se nærmere på her, er hva som har kommet frem etter intervjuet etter at de transkriberte tekstene har blitt analysert. I denne delen vil de empiriske funnene bli presentert. Jeg har valgt å dele disse i tre kategorier som er lik som oppsettet i intervjuguiden (se vedlegg 3), om barnehagen, personer i språkpraksis og barnehage sitt møte med minoritetsspråklige barn. Som nevnt ovenfor har jeg valgt å kalle kode informantene mine, for å garantere anonymitet. Jeg var interessert i å finne ut hvordan disse barnehagene jobbet, både med den kulturelle kompetansen som var å finne i deres i barnehage, og med å ivareta de forskjellige kulturene i barnehagen. Samtidig det å bruke erfaring ved å ha denne typen kompetanse, mot barn. For å sørge for at barna er sikret en god og trygg tid i barnehagen.

4.1 Om barnehagen

Før vi skal se på hvordan barnehagene jobber med å bruke personer i språkpraksis som ressurs, og hvordan dem håndterer flerkulturelle og minoritetsspråklige barn, skal det bli sett på hva slags holdninger barnehagene har. Først var det interessant å finne ut om hva slags minoriteter som fantes i de barnehagene. I Barnehage 1 er minoriteter fra Syria, Afghanistan, Eritrea og Tsjetsjenia representert. Barnehage 2 er det minoriteter fra Polen, Bulgaria og Etiopia. Mens i Barnehage 3 er minoriteter som kurdere og palestinere representert, samtidig som det er minoriteter fra Syria, Eritrea, Etiopia, Colombia og Afghanistan. Det vil si at alle barnehager har erfaring med å ta imot barn minoritetsspråklig bakgrunn. I Barnehage 3 er andelen barn med en slik bakgrunn noe større enn i de andre.

Når det gjelder hva som er likt/ulikt den norske kulturen, så sier både Barnehage 1 og 2 at det er store forskjeller i kulturene i forhold til den norske. Den ene barnehagen sier dette om hva som er likt/ulikt den norske kulturen, når det gjelder familier fra Afrika og språk:

Når det kommer til afrikanske barn er språk mye større utfordring, siden mange ikke har engelsk som mellomspråk, så kommunikasjon blir mye vanskeligere, i utgangspunktet. Men så er også personlige egenskaper og med på å skape utfordringer, hvor mye de kan fra før av. Har hatt foreldre som ikke kan skrive eller lese. Det er heldigvis ikke så ofte, men da har de jo en stor bakdel.

Barnehage 3 trekker også fram ulikheter, men med en litt annen vinkling:

Oppelever ikke at de norske er så åpne, for å si det sånn. Men opplever at de nye i landet er mye mer på tilbudssiden, når de feirer Id så blir vi invitert hjem til dem, for å se. Veldig gjestfrie.

Her blir den norske kulturen sammenlignet med de nye kulturene, istedenfor at de nye blir sammenlignet med det norske. Og videre sier barnehagen dette om språk og foreldresamarbeid:

For ofte tenker du på ulikhetene, for det er faktisk en annen kultur, men et godt foreldresamarbeid er ikke avhengig av språk. Det er mange norske foreldre man ikke kommer like mye innpå, selv om språket er der.

Alle informantene sier det at det er forskjell på folk, enten de er norske eller ikke, og at det er variasjon på hva man opplever i barnehagen.

Avslutningsvis i denne kategorien skal det bli sett på hvordan barnehagene jobber med å øke kompetansen til de ansatte, i barnegruppen og hos foreldre. Siden alle barnehagene har erfaring med det flerkulturelle, vil det være informativt å se hva dem gjør for å øke kunnskapen de har opparbeidet seg. Barnehage 3 sier at de bruker personalmøter på å øke sin kompetanse:

Mye på personalemøter opp gjennom, og noen har reist på konferanser, så vi prøver å holde det varmt. Alt som vi går på skal presenteres for det øvrige personalet. Personalet er engasjert og interessert i temaet, og deler med andre om de kommer over noe.

Men det har ikke alltid vært slik, forteller Barnehage 3: «For noen år siden fant man ut at det ble for mye tid brukt på årsplaner og mål, og at det flerkulturelle havna litt på bakevjen. At vi ikke var så flinke til å synliggjør ting.» Men at de siste årene har jobbet mye med å finne ut hvordan barnehagen kan synliggjør det flerkulturelle i barnehagen på.

Alle barnehagene har fokus på å vise fram litt ekstra kulturer i barnehagen i løpet av en internasjonal uke, eller internasjonal dag, eller på en fest. Da blir foreldre oppfordret til å ta med seg mat, klær og sanger som kjennetegner kulturen de er ifra. I Barnehage 1 har de hatt fokus på internasjonal uke: «Har i alle år hatt fokus på internasjonal uke, som har vært på vinteren, der de har fått synliggjort sine ting. Kultur, flagg, mat og tradisjoner.» Da får personalet, foreldre og barna mulighet til å bli bedre kjent med alle kulturene som er representert. Det er ikke alltid lett å få med seg foreldre utenom slike ting. Barnehage 1 har prøvd med infomøter, ikke om det flerkulturelle riktignok, og opplever at foreldre ikke er interessert i å møte opp på møter som ikke angår deres barn. I Barnehage 3, har man blant annet hengt opp flagg på avdelingene slik at alle er klar over hva slags land som er representert i barnehagen, som er med på å skape undring hos barna:

Også er det flagg på alle avdelinger både fra alle land som er representert og i hele barnehagen, er stjerne på de flaggene som tilhører avdelingen da, og da er barna klar over det. Barna begynte å undre seg over hvor alle var i fra, hvem som hadde en pappa derifra og en mamma derifra.

4.2 Personer i språkpraksis

Nytt personell i barnehagen vil også skape undring hos barn. Dette gjelder alt fra nye faste ansatte og vikarer, men også personer i språkpraksis. Personer i språkpraksis er i hovedsak ute i arbeidslivet for å lære seg norsk, men får også arbeidserfaring. Alle barnehagene er enige om at de skal være med på alt. Og at det de skal bli utfordret på sine oppgaver etter hvert som språket blir bedre. At barnehagen må yte litt ekstra i for å hjelpe praksiseleven er helt klart, Barnehage 3 mener at det er barnehagens oppgave å sørge for at det skjer:

Viktig at de som skal ha personer i praksis i barnehage, at de har lyst til å ta imot, for det kan skape frustrasjon. Det er barnehagen sin oppgave å vise til at praksiselev skal få den nødvendige læringen som skal til for å jobbe og trives i barnehagen.

Videre sier Barnehage 3, at det er viktig å få fram hva slags oppgaver som er forventet, tross mangel på likt språk: «Men er tydelig på oppgaver, og viser visuelt om språket ikke er helt tilstede.» Visuelt kan blant annet være små plansjer, med bilde av ulike aktiviteter i barnehagen. Barnehage 1 er enig at det kan bli fort litt ekstraarbeid, men påpeker at det i utgangspunktet er et hode og to ekstra hender på avdelingen. Barnehage 2 sier at de merker fort om personen er interessert i arbeidet med barn, og hva de har lyst til å bidra med. Barnehage 3 sier nesten det samme:

Men har hatt ulik praksis, der noen bare seiler inn i det smertefritt, mens andre isolere seg. Det har noe med hvordan man er som person. Man kan ikke stå og vente på at det kommer rekende til deg, men man må være aktiv, og komme deg ned der det skjer.

Alle barnehagene sier det at det kommer ut litt info til foreldre i forkant, om det er nye personer som skal være i barnehagen. Men at det ikke blir lagt vekt på i barnehagen å presentere personene i språkpraksis på samme måte som ved barn, og at det ikke blir særlig synliggjort i barnehagene. I Barnehage 1 har praksiseleven mulighet til å presentere seg selv:

Litt opp til de selv, hvor mye vil de by på seg selv, hvor mye bakgrunnsinformasjon de vil gi fra seg. Men de har full mulighet for det. På avdelingene så har de mulighet til å lage litt mat, bli kjent på kulturen på den måten.

Barnehage 2 er enig med Barnehage 1 i den måten å gjøre det på, og utdyper at det også er forskjell på hvor man er ifra: «Det er veldig opp til hva den personen vil. Har for eksempel hatt noen muslimske damer som ikke er vant med å gjøre noe vesen av seg, til polske damer som er litt lik som

oss.» Begge barnehagene bruker internasjonal dag eller internasjonal uke til å vise fram de forskjellige kulturene. Men utenom dette blir ikke den kulturelle bakgrunnen hos personene i språkpraksis involvert i barnehagehverdagen, verken med barnegruppen, hos foreldre eller for øvrige personalet. Men at personalet viser interesse for og inkluderer vedkommende, for eksempel på pauserommet. Barnehage 3 sier at dette har de ikke tenkt på noe av dette, og kommer med forslag:

Og her går det an å sende utfordringen til opplæringskontoret, om å få informasjon om vedkommende før praksiseleven kommer. Bilde og med hvor praksiseleven er ifra. Tenker at det kan være en måte å gjøre det på.

4.3 Barnehagen sitt møte med minoritetsspråklige barn

Alle informantene nevner det at man har en foreldresamtale, eller informasjonsmøte, med tolk i forkant av det å få et nytt barn med minoritetsspråklig bakgrunn. For å komme med avklaringer hva som kan forventes av barnehagen, og hva barnehagen forventer av dem som foreldre. Barnehage 2 informerer samtidig at tiden fra de får beskjed om nytt barn, til barnet begynner i barnehagen, er litt knapp:

Ofte får vi de litt brått på, så vi får ikke forberedt oss veldig. Vet egentlig bare et navn og et land. Derfor er det viktig at vi får en omgang med foreldre så fort som mulig, for å lære oss å kjenne barnet, og da må vi ha hjelp fra tolk.

På avdelingene i alle barnehagene blir de nye barna presentert. Barnehage 1 kan informere at barna blir presentert slik: «Under samlingen, og under den internasjonale uken, da det er voldsomt fokus. Før var den uken to uker. Litt på avdelingen ellers, flagg og litt forskjellig. Kart som viser hvor de kommer fra». I Barnehage 2 synliggjør de dette ved å ha et verdenskart som viser alle representative land for barnehagen: «Også har vi verdenskart i barnehagen der flaggene fra de landene som er representert i barnehagen blir satt på». I enkelttilfeller har Barnehage 2 hengt opp en plakater som kan se på:

I enkelttilfeller har det blitt laget stor plakater med ord som står på et annet språk og betydningen på norsk. Da lærte de andre barna et nytt språk, og det barnet som var fra et annet land, kunne lære litt norsk. Sånn på avdelingene er de ganske flinke til å legge til rette. På stor avdeling er det gjerne lettere, for der har barna en identitet, de vet hvor de kommer fra.

Barnehage 3 lager plakater om hver enkelt nasjonalitet: «På kjøkkenet (felles kjøkken) henger det plakater med info om hvert av landene, samt enkle fraser på landene sine språk og på norsk».

Barnehage 3 forteller videre om sine planer om slike plakater:

Planen videre er at de skal lage inne på avdelingen for å bruke det på dager, for vi markerer alle nasjonaldagene, og da kan vi ta den fram. Og til det daglige. Og at foreldrene skriver bakpå hvordan ord og slikt uttales.

Ingen av barnehagene bruke personer i språkpraksis bevisst på barn med samme bakgrunn, og samme språk, når barnet begynner i barnehagen. Barnehage 2 sier at det det er fordel:

Når en er så heldig å ha barn og person i språkpraksis fra samme land, så har en sett at det er til god hjelp i starten. At barnet har en person i barnehagen som kan det samme språket. Det er langt ifra alltid at vi har det, men er en veldig stor ressurs om vi har det.

Det samme påpeker Barnehage 1, men sier at de treffes i løpet av en barnehagehverdag: «*Bonus hvis det er likhet i bakgrunn med personer i språkpraksis og minoritetsspråklige barn. Men ikke noe bevisst valg. Treffes i utetid, blant annet*». Barnehage 3 er velger å ikke bruke personer i språkpraksis: «*Aldri brukt personer språkpraksis i oppstart og til tilvenning. Men vi har brukt ansatte, som har arabisk bakgrunn*».

Helt til slutt ble alle informantene spurt om sine erfaringer knyttet til bruk av personer språkpraksis. Alle barnehagene kan fortelle at de er fornøyde med å ta imot personer i språkpraksis. Barnehage 2 nevner det egentlig finnes bare en bakdel med personer i språkpraksis, og det er at de ikke er så veldig gode språkmodeller.

5.0 Drøfting

I drøftingsdelen vil jeg med hjelp av teori og empiriske funn, drøfte problemstillingen min: «*Hvordan bruke personer i språkpraksis som en ressurs for barnehagen?*». Relevant teori knyttet til kulturforskjeller, kommunikasjon, sosialisering og tilknytning vil bli presentert opp mot mine empiriske funn. Jeg har valgt å dele inn drøftingen i tre kategorier. Den første vil handle om barnehagens kompetanse, og barnehagens evne til å bruke den. Den andre kategorien handler om å se på hva slags innvirkning barnehagen opplever ved å ha en person i språkpraksis tilstede. Helt til slutt vil jeg se på hvordan alt kan henge sammen. Men det er verdt å nevne at dette ikke er på noen måte en fasit, da mine empiriske funn kun baserer seg på intervjuer i tre barnehager, og ikke på noe annet.

5.1 Kulturforskjeller, sosialisering og bruk av kompetanse i barnehagen

I lys av problemstillingen, når det gjelder det å bruke personer i språkpraksis som en ressurs, vil det bety at barnehagen tar imot noen som ikke kan norsk, og som kommer fra en annen kultur. De fleste barnehager i Norge har opplevd noe lignende, enten det gjelder nye barn eller ansatte. Da vil barnehagene møte på nye kulturer som ikke finnes i deres barnehage fra før av. Alle informantene

ser de kulturelle ulikhetene, og anerkjenner at de finnes. Det kan tenkes at dette er et godt utgangspunkt for videre arbeid for å bli trygg på disse ulikhetene. Noe som betyr at barnehagen kan lære av de nye kulturene som dukker opp. Barnehagen skal sikre barns utvikling ut ifra deres egne forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011), og kultur er helt klart en forutsetning, enten barnet er fra Norge eller India. Det at barnehagene da utnytter disse forskjellene som finnes i barnehagen, og lærer av disse, vil være med på å heve kompetansen i barnehagen. Om barnehagen tar imot et barn, og ikke innehar noe informasjon eller kunnskap om hva slags bakgrunn dem har, da har barnehagen ikke den nødvendige kompetansen til å møte barnet ut ifra sine egne forutsetninger. Ifølge Gotvassli (2015) så handler kompetanse om å ha den nødvendige kunnskapen og de nødvendige ferdighetene får å sikre et godt møte, og et godt utgangspunkt for videre arbeid. For å anvende en slik kompetanse må barnehagen sørge for at hele personalet er med på tankegangen. Det å involvere hele personalgruppen slik som Barnehage 3 gjør det, kan være en måte, for å skape et felles fokus:

Mye på personalemøter opp gjennom, og noen har reist på konferanser, så vi prøver å holde det varmt. Alt som vi går på skal presenteres for det øvrige personalet. Personalet er engasjert og interessert i temaet, og deler med andre om de kommer over noe.

Om man sammenligner de forskjellige barnehagene ut ifra empiriske funn, er Barnehage 3 den eneste barnehagen som bruker personalmøter, og de deltar blant annet på konferanser om flerkulturelle tema. Samtidig når det ble spurt om hvilke ulikheter/likheter som finnes i forhold til det typisk norske, så svarer Barnehage 3 med å se på de positive ulikhetene ved de nye kulturene. Ser man videre på Gotvassli (2015) sier om kompetanse, så blir det nevnt at kompetanse handler om å være i stand til å ha evner og holdninger til å mestre barnehagens oppgaver, kan man se at teorien stemmer med de empiriske funnene. I tillegg kan det argumenteres for at kompetanse om det flerkulturelle er relevant, om man ser på Eriksen (2001) sin definisjon på integrering, så hevder han at det ikke bare er innvandrerens sin oppgave å tilpasse seg i integreringsprosessen: «Integrering defineres som en samfunnsmessig prosess der både etnisk majoritet og minoritet på egne premisser skal kunne delta som fullverdige medlemmer, eksempel gjennom utdanningssystemet og på arbeidsmarkedet.» (Eriksen, 2001, s. 197) Det er også menneskene rundt som må kunne tilpasse seg når minoriteter kommer til et nytt land. Dette må fungere om integreringsprosessen skal fungere.

Derimot så krever det mye tid å jobbe med det flerkulturelle. Det å lære fra forskjellige kulturer krever nemlig at barnehagene velger vekk andre tema under personalmøter og foreldremøter. Ut ifra empirien kan Barnehage 1 og Barnehage 2 fortelle at de har et veldig fokus på det flerkulturelle under en internasjonal uke og dag for å vise fram land som er representert i barnehagen. Barnehage

1 sier noe om at det er vanskelig å engasjere foreldre på infomøter som ikke angår deres barn, og Barnehage 3 opplevde at det var for mye fokus på årsplaner og mål. Da kan det tenkes at barnehagen må endre sin kultur, for å få fram det flerkulturelle. Kultur er, ifølge Eriksen (2007), de ferdigheter, oppfatninger og væremåter man har tilegnet seg som et medlem av et samfunn (Eriksen, 2007, s. 24). Om man ser for seg at barnehagen er en kultur seg selv, det personell, barn og foreldre, som er deltakerne. Det vil altså si at barnehagen kan ha en påvirkning. For videre sier Eriksen at kultur er omskiftelig meningsfellesskap som gang på gang etableres og forandres når mennesker gjør noe sammen (2007, s. 25). Noe som betyr at barnehagen kan være en slik arena for å skape interesse og engasjement hos voksne og barn.

For at barnehagen skal være en arena for å skape interesse og engasjement rundt det flerkulturelle, bør dette vises i miljøet i barnehagen. Informantene sier at de viser fram det flerkulturelle i barnehagene deres. Barnehagene bruker blant annet flagg og plakater med litt info om landene som er representert i barnehagene deres. Barnehage 2 forteller: *«Også har vi verdenskart i barnehagen der flaggene fra de landene som er representert i barnehagen blir satt på»*. Flagg viser tilknytning og bakgrunn (Spernes & Hatlem, 2014), som kan skape glede og undring blant barna, som i Barnehage 3:

Også er det flagg på alle avdelinger både fra alle land som er representert og i hele barnehagen, er stjerne på de flaggene som tilhører avdelingen da, og da er barna klar over det. Barna begynte å undre seg over hvor alle var i fra, hvem som hadde en pappa derifra og en mamma derifra.

På en annen side skal en være hele tiden i dialog med foreldre hva som vises fram i barnehagen, da familier kan være på flukt fra steder med konflikt. Uansett vil dette være med på synliggjør ulikheter i barnehagen, og henger dette opp hver dag, så viser barnehagene at ulikheter er normalt (Spernes & Hatlem, 2014). Da er barnehagen med på å vise alle deltakerne i barnehagen at det er helt normalt å være forskjellige. For sosialiseringen sin del, er det viktig at barna forstår det. Ifølge Höem (1978) er sosialisering en prosess der verdier og normer blir overført, ferdigheter blir utviklet og en erkjennelse av sin egen verdi blir etablert (Hoëm, 1978, i Askland & Sataøen, 2013, s. 106). Det er gjennom sosialiseringen barnet skaper sin egen identitet. I empirien, om hvordan barnehagene møter minoritetsspråklige barn, forteller Barnehage 2 noe om hvordan barnehagene kan tilrettelegge for forståelse av ulikheter:

I enkelttilfeller har det blitt laget stor plakater med ord som står på et annet språk og betydningen på norsk. Da lærte de andre barna et nytt språk, og det barnet som var fra et annet land, kunne lære litt norsk. Sånn på avdelingene er de ganske flinke til å legge til rette. På stor avdeling er det gjerne lettere, for der har barna en identitet, de vet hvor de kommer fra.

Fra 3 års alderen vil barnet utvikle språk, som gir grunnlag for at barnet kan skape sine egne historier, noe som kan kalles en fornemmelse av et narrativt selv. I identitetsskapingprosessen blir dette viktig. Barnet er da stand til å bekrefte sin egen opplevelse, samtidig gjøre det ofte nok til å reflektere rundt og forandre det synet det har på seg selv (Stern, 2003, i Askland & Sataøen, 2013, s. 126). På den måten kan man si at det er riktig av Barnehage 2 å lære bort ord for å fremme ulikheter. Og det vil være lettere på stor avdeling da barnet kan bekrefte opplevelsen selv. På en annen side er det ikke slik at barnehagen ikke skal fremheve det flerkulturelle for de aller minste, heller tvert imot. Barnet danner en fornemmelse av det intersubjektive selvet fra de er cirka 7-15 måneder, da barnet opplever at sine handlinger og følelser kan deles med andre, og at andre kan dele tilsvarende (Stern, 2003, i Askland & Sataøen, 2013, s. 121). Da vil barnet forstå hva som interessant å dele. Altså vil det være lurt å ha fokus på ulikheter helt fra start av. Derimot må det nevnes, om en skal ha fokus på ulikheter i barnehagen, er det viktig å introdusere ulikheter ved den norske kulturen.

5.2 Bruk av personer i språkpraksis i møte med minoritetsspråklige barn

For å kunne svare på hvordan personer i språkpraksis kan da bli brukt som en ressurs for barnehagen, vil det være lurt å se det i sammenheng med møte barnehagen har når flerkulturelle barn begynner. Alle informantene sier de har gode erfaringer med bruk av personer språkpraksis, og ifølge Barnehage 1 er det et ekstra hode og to ekstra hender som er på jobb. Både Barnehage 1 og 2 sier at de forventer at praksiseleven som begynner i barnehagene viser interesse for arbeidet i barnehagen, og ut ifra empirien sier Barnehage 1:

Men har hatt ulik praksis, der noen bare seiler inn i det smertefritt, mens andre isolere seg. Det har noe med hvordan man er som person. Man kan ikke stå og vente på at det kommer rekende til deg, men man må være aktiv, og komme deg ned der det skjer.

Og det er helt klart at det vil gjøre jobben lettere for den voksne som er i barnehagen, om den er på tilbudssiden. Dette gjelder uansett om du er fast ansatt, vikar eller praksiselev i barnehagen. På en annen side er det sånn at det er ledelsen i barnehagen som skal sørge for kompetanseutvikling. I lys av det Gotvassli (2015) sier om kompetanse, at kompetanse er de nødvendige kunnskapen og de nødvendige ferdighetene til å mestre barnehagens oppgaver, så er det barnehagen sin oppgave at praksiseleven skal få oppgaver den kan mestre. En person som språkpraksis har gjerne ikke de samme forutsetningene som en vanlig ansatt, slik som Barnehage 3 påpeker:

Det er barnehagen sin oppgave å vise til at praksiselev skal få den nødvendige læringen som skal til for å jobbe og trives i barnehagen. En kan ikke forvente så mye av en person som aldri har vært i en barnehage, hvor enn du er fra, men er du fra Norge, har du gjerne bedre forutsetninger. Det er vi som viser de hva det går ut på.

Og det er tross alt barnehagene selv som bestemmer om de skal ta imot personer i språkpraksis eller ikke. I empirien sier Barnehage 3 videre at det er viktig at avdelingene i barnehagen vil og kan ta imot praksiselever.

For å hjelpe barn med flerkulturell bakgrunn å føle seg velkommen, kan det derimot være lurt å bruke personer i språkpraksis, nettopp for å fremme ulikheter i barnehagen. Ovenfor har det blitt sett på, ved hjelp av Stern (2003) i Askland og Sataøen (2013), at det å fremme ulikheter i barnehagen kan være med på å skape en god sosialisering som kan gi støtte i identitetskapningsprosessen for det nye barnet. De empiriske funnene viser at ingen av informantene har brukt den kulturelle bakgrunnen til personen i språkpraksis, men Barnehage 1 sier at det er mye opp til den som kommer inn i praksis: «*Litt opp til de selv, hvor mye vil de by på seg selv, hvor mye bakgrunnsinformasjon de vil gi fra seg. Men de har full mulighet for det*». Det kan jo da tenkes at det ikke er lett å gjennomføre, da personer i språkpraksis kommer inn med mange egne inntrykk som må jobbes med, blant annet språk og tilpasse seg det å jobbe i barnehagen. Som Barnehage 3 sier, så kan det være en tanke å lage en presentasjon på forhånd, fra opplæringsstedet til praksiselev. Uansett kan det være lurt å bruke bakgrunnen til voksenpersoner i barnehagen, nettopp for å få alle barna bevisste på at det er greit å være ulik, men også for at nye barn med flerkulturell bakgrunn trenger å være klar over at finnes flere som har en annen bakgrunn enn de andre barna og voksne i barnehagen. Ifølge Jerome Bruner (1997) kan det være en sammenheng mellom det intersubjektive selvet og tilknytning:

Å gi barnet – eller eleven – en følelse av at en deler det samme fokuset for oppmerksomhet, at en har følelser som ligner hverandre, og at en har intensjoner som en kan sammenligne, er svært viktig for at barn skal få en opplevelse av å være verdt noe. (Bruner, 1997, i Askland & Sataøen, 2013, s.

122)

Og en slik opplevelse om å føle seg verdt noe på grunn av felles, eller lignende bakgrunn, kan være noe en person som er i språkpraksis kan bidra med. Da kan det tenkes at en språkpraktkant kan fungere som en trygghetsperson, som kan gi barna de relasjonene den trenger, for å få en god start i barnehagen. Derimot kan det være at dette er litt store og viktige oppgaver for en person i språkpraksis. Det er ikke nødvendigvis sagt at praksiseleven trenger å følge barnet hele tiden, men at den gode starten kan føre til at barnet klarer å skape gode relasjoner med andre. Som fører til at barnet klarer å knytte seg til andre trygge voksne i barnehagen, og senere i livet (Bowlby, 1984, 1989a i Abrahamsen, 2015, s. 44). Barnehage 1 og 2 kan fortelle under intervjuet at det er en bonus om det skjer at barnet og personen i språkpraksis har blant annet samme språk, men at det ikke er noe som bevisst velges. Derimot kan det være feil å bruke en person i språkpraksis når det gjelder å

knytte det opp mot barnet, med tanke på at personer i språkpraksis ikke er så gode språkmodeller: *«Bakdelen med å ha noen i språkpraksis, og det er i grunn bare en, og det er at i barnehagen er det viktig med gode språkmodeller. Og en som er i språkpraksis er ikke en veldig god språkmodell.»* Og det stemmer nok. Barnehage 3 bruker ikke personer i språkpraksis når det snakk om oppstart i barnehagen: *«Aldri brukt personer språkpraksis i oppstart og til tilvenning. Men vi har brukt ansatte, som har arabisk bakgrunn.»* Om man har ansatte med lignende bakgrunn som barnet og barnets familie, blir det mer naturlig å bruke dem. Men dette er langt ifra alle barnehager som har. Med tanke på oppstarten med et fremmedspråklig barn, kan det tenkes at det ikke hadde vært så dumt å bruke en person i språkpraksis, om barnehagen ikke har ansatte som kan utøve en slik støtte.

5.3 Avsluttende drøfting

Om barnehagene skal se personer i språkpraksis som en ressurs for barnehagen, må holdningene i barnehagen være til stede for at det skal skje. På lik linje som flerkulturelle, og etisk norske, ansatte så har personer i språkpraksis erfaringer og kunnskaper som kan bidra i hverdagen i barnehagen. Tidligere er det blitt sett at kompetanse om kultur kan bidra å bedre holdninger, og åpenhet om mangfold. Å ha en person i språkpraksis kan på samme måte som en barnehageansatt komme med sine kunnskaper og erfaringer, enten de har minoritetsbakgrunn eller ikke. I Temahefte om språklig og kulturelt mangfold skrives det: *«Ansatte med minoritetsbakgrunn kan ha erfaringer og kunnskaper som gjør at de kan betrakte barnehagen med et annet perspektiv enn ansatte med majoritetsbakgrunn.»* (Kunnskapsdepartementet, Temahefte om språklig og kulturelt mangfold, 2006, s. 14) Om man da kan ikke har ansatte med minoritetsbakgrunn, så kan det tenkes at en person i språkpraksis er en del av arbeidsgruppen, og da vil ny kunnskap og erfaringer som kan legge til rette for personen i språkpraksis kan bidra.

Derimot kan det på mindre plasser hende at det er foreldre til barn i den barnehagen som blir tilbudt fra et opplæringskontor til å ha språkpraksis i barnehagen. Da kan det tenkes at barnet i samme barnehage blir så knyttet til forelderen, slik at barnet ikke vil bli sosialisert med andre barn, og dette er Barnehage 1 bevisste på: *«I den grad av at de har unger selv, så prøver vi å unngå at praksiseleven er i samme barnehage som egne unger. Det kan fort bli dårlig butikk, så det har vi hatt skille på.»* Samtidig som fokuset deres er på at det er viktig at barnet den føle tilknytning til: *«Bonus hvis det er likhet i bakgrunn med personer i språkpraksis og minoritetsspråklige barn. Men ikke noe bevisst valg. Treffes i utetid, blant annet.»*

Og slike saker kan det tenkes at det vil være lurt å tenke hva som er best for barnet, barnegruppen og hele arbeidsgruppen. I en tid der mange plasser opplever at innvandrere kommer for å bosetter seg, og barnehager ikke har den type erfaring med flerkulturelle, ei heller flerkulturelle ansatte, kan det

bli mer relevant enn tidligere. Barnehage 3 snakker om hvordan arabiske ansatte kan bidra godt i barnehagen:

Det er viktig å ta tak i deres interesser og sterke sider. Viktig og at de er her for å lære seg språk. Nå har vi noen her som kan arabisk, og kan gi god informasjon til foreldre, riktignok ikke i språkpraksis, er ansatt, men det er en veldig ressurs.

Men det kan tenkes at en person i språkpraksis kan bidra på en slik måte og. Det handler om å se ressurser, som barnehagene har tilgjengelig. Se den som er i språkpraksis som en ressurs: «For at barnehagen skal kunne ivareta språklig og kulturelt mangfold blant barn og voksne er det viktig å se på hva slags kompetanse som finnes i personalgruppen» (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 13).

6.0 Avslutning

I oppgaven har jeg tatt for meg problemstillingen: «*Hvordan kan personer i språkpraksis være en ressurs for barnehagen?*». Gjennom tre intervjuer av tre styrere, i hver sin barnehage, har jeg forsøkt å få en innsikt hvordan dem bruker personer i språkpraksis som en ressurs i barnehagen, og sett på hvordan dette kan påvirke et nytt barn i barnehagen, som er kommet fra et annet land.

I utgangspunktet ville jeg se på hvordan barnehagene spesifikt brukte personer i språkpraksis. Da oppgaven også handler med møte med nye kulturer, var det relevant å få vite hvordan barnehagene jobbet med dette temaet også. Det er viktig for et nytt barn i barnehagen å møte kompetente og trygge voksne i barnehagen, med tanke på at barnet må skape gode tilknytninger og relasjoner. Barnet trenger gode møter, da barnet tar lærdom av slike møter, som kan påvirke andre nye møter barnet vil gjøre senere i livet. At barnehagene fremmer ulikheter som noe positivt, er med på å skape undring, og er med på å gjøre ulikheter mindre fremmed. Personer i språkpraksis kan være med på å påvirke dette. Da må barnehagene utnyttet dette, ved å synliggjør deres kulturelle bakgrunn, og la barna være klar over ulikhetene. I noen tilfeller kan personer i språkpraksis også bidra med sine språkkunnskaper, hjelpe barnet å bli forstått, og å forstå andre.

Men det er ingen fasit på dette, og i oppgaven er det vanskelig å dra noen konklusjon, men ut ifra empirien og teori, kan det trekkes noen sammenhenger. Å ha kompetanse om et tema er med på å gjøre temaet mindre fremmed, i denne oppgaven vil det si det flerkulturelle. Og det er relevant, for da vil man velge å se ressursene i de utfordringene man vil møte på, istedenfor å ha fokus på at det er et problem. Dette gjelder de fleste temaer som man som barnehageansatt vil møte på. Med tanke på at det per 1. januar 2016 bor 16,3% innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (Statistisk Sentralbyrå, 2016), vil det være lurt å se det kulturelle mangfoldet i barnehagen som en ressurs.

Om jeg skulle ha arbeidet videre med dette, ville jeg ha observert barnehager med personer i språkpraksis. Jeg ville ha sett hvordan de jobbet, samtidig intervjuet dem, for å høre hva de tenker om deres kompetanse i barnehagen. På den måten kunne jeg ha sett hvordan personer i språkpraksis kan være en ressurs for barnehagen. Både om personen i språkpraksis kunne være ressurs for et barn med lik bakgrunn, og ikke.

Det ville også vært interessant å sett hvordan barnehager jobber med å få fram ulikheter i samfunnet, og hvordan ulike barnehager ser det kulturelle mangfoldet i barnehagen som en ressurs, eller ikke.

I etterkant av forskningsprosessen ser jeg at dette temaet er stort, og jeg har fått et stort læringsutbytte av å jobbe med en slik oppgave. Jeg har tilegnet meg mye ny kunnskap, og har fått tanker og ideer hvordan jeg vil møte barn som er nye i Norge, som jeg vil ta med meg videre i jobben i barnehage.

Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dahl, Ø. (2004). *Møter mellom mennesker. Interkulturell kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Eriksen, T. H. (2001). *Flerkulturell forståelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H. (2007). *Små steder - store spørsmål*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H., & Sørheim, T. A. (2009). *Kulturforskjeller i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Gotvassli, K.-Å. (2015). *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Forståelse, beskrivelse og forklaring*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Larsen, A. K. (2012). *En enkle metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskning*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Orkdal Kommune. (2015, Juni 12). *Orkdal Kommune*. Hentet fra Språkpraksis den 02.01.2017: <http://www.orkdal.kommune.no/sitepageview.aspx?sitePageID=1454>
- Spernes, K., & Hatlem, M. (2014). *Den flerkulturelle barnehage i bevegelse*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Statistisk Sentralbyrå. (2016, Mars 3). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, 1. januar 2016*. Hentet fra SSB.no den 29.12.2016: <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbf>
- Utdanningsdirektoratet. (2016, Mai 24). *Rett til barnehageplass for barn av asylsøkere*. Hentet fra Udir.no den 31.12.2016: <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige/flyktninger/rett-til-barnehageplass/>
- Wikan, U. (1995). *Mot en ny norsk underklasse. Innvandrere, kultur og integrasjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1

Intervju til bacheloroppgave

Mitt navn er Andreas Lien, og jeg jobber i Sekse barnehage i Ullensvang herad. Jeg studerer til å bli barnehagelærer ved Høgskulen i Sogn og Fjordane, på deltid. Dette har jeg holdt på med siden 2013, og nå, høsten 2016, holder jeg på med en bacheloroppgave. På grunn av dette trenger jeg å snakke med personell i barnehager.

I min tid som ansatt i barnehage har jeg opplevd at barnehagen jeg jobbet i, ikke var tilstrekkelig forberedt når flerspråklige barn begynte i den. Og da fikk jeg inntrykk av at ledelsen i barnehagen hadde gjort alt som kunne bli gjort, med samarbeid med øvrige ledelse i kommunen. Jeg opplevde at ansatte ble nervøse i dette møtet, og at barna som var i barnehagen og var usikre på dette møtet. Derfor har jeg valgt å ta utgangspunktet i disse opplevelsene, og se på hva slags virkemiddel barnehagene kan bruke. I oppgaven skal jeg se på bruken av personer i språkpraksis, og se hva på slags effekt dette kan ha. Og dette med hjelp av denne problemstillingen:

Hvordan kan personer i språkpraksis være en ressurs for barnehagen?

Jeg ønsker å stille styrere noen spørsmål i forskjellige barnehager. Derfor lurer jeg på om din barnehage kunne tenkt seg å stille opp?

Om du er interessert i dette, kan en intervjuguide bli sendt, om det er ønskelig og behov.

Under intervjuene vil en lydopptaker bli brukt, mens i oppgaven vil alt bli anonymisert. Det vil si at verken navn, eller hvilken barnehage, vil bli nevnt i oppgaven.

Min veileder ved Høgskulen i Sogn og Fjordane er Merete Nornes-Nymark. De har mulighet til å kontakte ho, om det er ønskelig eller har behov for det. Hennes kontaktadresse er merete.nornes.nymark@hisf.no

Mvh

Andreas Lien, student ved Høgskulen i Sogn og Fjordane

Mail: Andreaslien88@gmail.com Tlf: 47665715

Spørsmål til intervju (pilotstudie)

Til styrer (eventuelt pedagogisk leder):

1. Hvilke minoriteter er representert i din barnehage?
2. Hva er typisk/særtrekk for disse minoritetene og deres kultur?
3. Hva tenker du er typisk norsk?
4. Hvorfor er dette vektlagt i norske barnehager?
5. Hva tenker du er likt/ulikt det typisk norske og kulturforskjeller knyttet til minoritetene som er representert hos dere?
6. Hvordan jobber barnehagen din med å øke kompetansen om de forskjellige kulturene?
7. Hva er oppgavene til en språkpraktikant i deres barnehage?
8. Hva er dine erfaringer ved bruk av språkpraktikant?
9. Bruker dere språkpraktikanter bevisst på barnegrupper der dere har barn med andre språk enn norsk?
10. På hvilken måte bruker dere språkpraktikanten i møte med minoritetsspråklige barn, altså det første møte, med tanke på tilvenning og oppstart?
11. På hvilken måte blir kulturen og bakgrunnen til språkpraktikanten synliggjort i deres barnehage?
12. Blir kultur og bakgrunn presentert eller vektlagt på samme måte som barn som representerer minoriteter, også når det gjelder språkpraktikanter? Hva er likt/ulikt og hvorfor?
13. Har språkpraktikanten sin bakgrunn innflytelse i barnehagen, ved at bakgrunnen blir brukt til økt kompetanse og forståelse av ulike kulturer for de øvrige ansatte?
14. Hvilke forberedelser gjør dere i barnehagen før språkpraktikanten kommer i barnehagen?
15. Hvilke forberedelser gjør dere i barnehagen før et barn som er flerspråklig og som representerer minoriteter starter?

Til språkpraktikanter:

1. Hva er ditt hjemland?
2. Hva er typisk for kulturen der du kommer fra?
3. Hva er dine arbeidsoppgaver?
4. Hvilke oppgaver liker du best i barnehagen?
5. På hvilken måte blir din kulturelle bakgrunn brukt i arbeidet du gjør i barnehagen?
6. På hvilken måte blir din språklige bakgrunn brukt i arbeidet du gjør i barnehagen?
7. Hva opplever du som mest likt i barnehagen sin praksis sammenlignet med erfaringer fra ditt hjemland?
8. Hva opplever du som mest ulikt i barnehagen sin praksis sammenlignet med erfaringer fra ditt hjemland?
9. Hvordan ble du forberedt på dine oppgaver som språkpraktikant før du startet arbeidet i barnehagen?
10. Hvordan opplevde du å bli møtt av de andre ansatte?

7.3 Vedlegg 3

Spørsmål til intervju

Om barnehagen:

1. Hvilke minoriteter er representert i din barnehage?

2. Hva tenker du er likt/ulikt det typisk norske og kulturforskjeller knyttet til minoritetene som er representert hos dere?

3. Hvordan jobber barnehagen din med å øke kompetansen om de forskjellige kulturene, altså for personalet, for barnegruppen og hos foreldrene?

Språkpraksis:

4. Hvilke oppgaver gjør en person i språkpraksis i deres barnehage?

5. Hvordan blir kulturen og bakgrunnen til personer i språkpraksis presentert?

6. På hvilken måte blir kulturen og bakgrunnen til personen som gjennomfører språkpraksis synliggjort i din barnehage?

7. På hvilken måte jobber barnehagen med den kulturelle bakgrunnen til personen i språkpraksis, ovenfor personalet, for barnegruppa og hos foreldre?

I møte med minoritetsspråklige barn:

8. Hvilke forberedelser gjør personalet i barnehagen før et barn som representerer minoriteter starter?

9. Hvordan blir kulturen og bakgrunnen til minoritetsspråklige barn presentert?

10. På hvilken måte blir personen i språkpraksis brukt i møte med minoritetsspråklige barn, med tanke på tilvenning og oppstart, altså i barnegruppen, det øvrige personalet og barnets foreldre?

11. Hvordan bruker dere personer i språkpraksis på barnegrupper der dere har barn med andre språk enn norsk, tross at de ikke nødvendigvis har samme bakgrunn?

Til slutt:

12. Hva er dine erfaringer ved bruk av personer i språkpraksis?
